

REPUBLIKA NA PODŠÁLKU

Pravda na devadesát

Povídka pana Radima Kafánka

Paní Denisa položila doprostřed stolu čtyři vytištěné fact-checky a cedulku z prádelny. Na cedulce stálo: **PRÁT ODDĚLENÉ OD ARCHIVŮ.**

„To je nový program?“ zeptal se pan Josef.

„Politický,“ odpověděla. „Na devadesát stupňů. Historie se srazí, čísla se vytáhnou a odpovědnost pustí barvu.“

Pan Radim nechal svůj šálek u kraje stolu. „Jsou to lži?“

Denisa si upravila brýle. „Jsou to výroky, které neprošly kontrolou proti podkladům. Lež navíc potřebuje úmysl. Do hlavy politikovi fact-check nevidí.“

Josef pozvedl lžičku. „To je škoda. V hlavě by se možná našel i návod k použití.“

Na prvním papíru stálo, že se od revoluce nepostavily žádné vysokoškolské koleje. Jenže brněnská Astorka ubytovala první studenty v roce 1999.

„Takže budova stojí,“ řekl Josef, „ale ve výroku byla úspěšně zbourána. To je rychlejší než stavební řízení.“

Druhý papír tvrdil, že se český rating za minulé vlády vyvíjel hůř než za všechny předchozí kabinetů tohoto tisíciletí. U tří hlavních agentur se přitom samotná známka nezměnila.

„Stabilní rating se politicky přeloží jako nejhorší vývoj,“ shrnula Denisa. „To už není překlad. To je únos věty služebním vozem.“

PRAVDA NA DEVADESÁT · DOKONČENÍ

Třetí výrok vymazal posun Dukovan za Babišovy vlády, přestože v roce 2020 vláda schválila finanční model a stát s investorem podepsal smlouvy.

„Jádro je zvláštní věc,“ řekl Josef. „Štěpí se atom, odpovědnost i minulost. Podle toho, kdo právě drží mikrofon.“

Na čtvrtém listu se vývoz do Číny natáhl z přibližně 2,8 miliardy dolarů na pět až pět a půl. V téže debatě se na druhé straně zaměnil vývoz zboží za služby a pokles dostal jméno kontinuální růst.

Josef přiložil k papíru lžičku, jako by měřil látku. „Dáte do pračky dvě celé osm a vytáhnete pět a půl. To už není hospodářská politika. To je národní textilní zázrak.“

Denisa rozdělila listy na dvě hromádky. „A všimněte si společného pravidla. Cizí nepravda je skandální lež. Vlastní nepravda je nepřesná zkratka, vytržená z dynamiky živé debaty.“

„Čili cizí kalhoty jsou falešné,“ řekl Josef, „ale naše se jen demokraticky srazily.“

Pan Radim otevřel okno. Papíry se ve světle přestaly tvářit jako názory a znovu vypadaly jako věci, které lze porovnat.

„Co má tedy občan dělat?“ zeptal se.

Denisa položila vedle každého výroku původní záznam, zdroj dat a opravu. „Nechtít bezchybné politiky. Chtít viditelnou opravu, stejně hlasitou jako původní tvrzení.“

Josef dopil espresso. „A účet za praní poslat tomu, kdo nám zase obarvil paměť.“

Republika nepotřebuje politiky, kteří se nikdy nespletou. Potřebuje politiky, kteří opraví vlastní výrok dřív, než začnou prát občanovi paměť.